

ACC. N:R M. 14891: 1-12.

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Meinsson, Lösdala
Härad: V. Göinge Berättare: Oscar Dahlin, "
Socken: N. Mellby Berättarens yrke: snickare
Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Asphult

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Möbelskaffning. s. 1-12.

N. No. 168

24/2-61

Landskap: Skåne ..... Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala
 Härad: Västra Göinge ..... Berättare: Oscar Dahlen "
 Socken: Norra Mellby ..... Berättarens yrke: Snickare
 Uppteckningsår: 1960 ..... Född år 1882 i Äsphult

Det äldsta förekommande sättet att skaffa sig möbler var tydligen att man vände sig till en bysnickare och beställde de möbler som man ville ha och som passade ens rumsutrymme, och ens råd och lägenhet. Det fanns förr långt flera s, k. hemmasnickare ^{här} än som det finns numera, sedan möbelfabrikerna nästan helt slagit ut hantverkarna på detta område.

Här i vår socken fanns t.ex. en snickare som hette Cristian Moberg, i Sösdala och en lärning till honom är just den ovannämnde Oscar Dahlén som fortsatte med snickeriyrket här i Sösdala ända tills för ett par år sen. Båda dessa hantverkare har under hela deras liv tillverkat beställda möbler av de mest varierande slag, från de polerade mahogny och valnöts som ekemöbler till de mera enkla av furu och annat träslag.

I närmaste socken åt söder, Häglingen fanns förr en snickare som hette Hendriksson, som är död för flera år sen, en skicklig yrkesman som endast sysslade med snickeri hela sitt liv. Det fanns vidare en Anders Lundqvist i Mellby. En, Olsson i Tjörnarps och vidare en Dalberg i Nockarp, Äsplhult socken.

ACC. N:R M. 14891:2.

2
 Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala.
 Härad: Västra Göinge Berättare: Oscar Dahlén "
 Socken: Norra Mellby Berättarens yrke: Snickare
 Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Äsphult.

FOLKLIVS-
 ARKIVET
 LUND

2.

Den senare ,Dalberg i Nockarp gjorde t.o.m. gitarrer.

Av dessa och deras för oss i stort sett okända föregångare har man beställt och köpt sina möbler. En snickare lever kvar ännu som arbetar högst egenhändigt utan någon som helst maskinell utrustning . Det är Snickare Ernst Bengtsson, Vätteryd (bor alldeles intill det bekanta gravfältet) . Han gör i regel inga nya möbler, men reparerar och snyggar upp gamla möbler från morgon till kväll är ut och är in. Men därtill kommer vi längre fram i redogörelsen om möbelanskaffning.

Frågan om marknadsmöbler , Det är lätt att exakt konstatera när det började med denna försäljning då vi vet att marknaderna här började här 1889 och minspagesman och jag är överens om att marknadsmöblerna försvann strax efter sekelskiftet ,1906--1907. Dessa marknadsmöbler tillverkades uppe i norra Göinge av snickare som gick in för tillverkning av vissa typer av möbler , enkla saker såsom udragssänngar, dito soffor . bord stolar (mest pinnstolar) ,Tvättkomoder(de har totalt försvunnit) bord , skåp och byråer. Det var furu eller grane-möbler ,målade ådrade och fernissade.

Skriv endast på denna sida.

3/
ACC. N:R M. 14891:3.

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala
Härad: Västra Göinge Berättare: Oscar Dahlén "
Socken: Norra Mellby Berättarens yrke: Snickare
Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Äsphult.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

Det var billiga möbler som köptes av det fattiga enkla folket som ville sätta bo eller bättra på sitt bohag på något sätt.

Av kringfarande försäljare. Ja på visst sätt hörde de som for omkring på marknaderna till de kringfarande. De mötte upp inte bara i Sösdala utan gjorde besökte säkerligen de flesta samhällen i Skåne där det hölls marknad. Men det var ingen gårdfarihandel så man körde omkring med sina möbellass och stannade till på ställena för att sälja. Ett sådant förfarings-sätt har vi inte sett. Godset var för skrymmande för en sådan kringföring. Till marknaden kom möblerna i regel på järnväg, mest som stycke gods. Vad som blev över vid en marknad pålastades igen och åkte till annan ort där marknad hålls.

På auktioner. Ja nog skaffade man sig möbler på auktioner alltid, det har varit brukligt för att säga rent av nöjsamt och intressant. Kunde man komma över en möbel, stor eller liten, som tillhört en storbonde, nämndeman, präst eller rent av en adelsman så nog köpte man gärna. Många möbler i hemmen har brakts ihop på det sättet. Det visade sig också i sammansällningen i möblemanget. En stor möbel kunde således komma in i ett relativt litet rum

Skriv endast på denna sida.

med små möbler i övrigt.

4

ACC. N:R M. 14891:4.

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Månsson. Sösdala
 Härad: Västra Göinge Berättare: Oscar Dahlén, "
 Socken: Norra Mellby Berättarens yrke: Snickare
 Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Äsphult.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

Den riktigt auktionsbitne kunde t, ex, säga att den möbeln har tillhört den och den och så räkna upp ,med en viss stolthet, personer av betydelse som ägt möblerna förut.

Det har aldrig gått ur modet att köpa möbler på auktion. Så sent som i början av förra året hölls det auktion efter vår präst (Erik Göransson) som avlidit avhållen och aktad.

Möbler och husgerådssaker blev ovanligt dyrå därför att man så gärna ville ha ett minne från prästen. Om inte annat ville man ha med hem en stol, en liten tavla eller annat som minne.

När friherre Louis Ernst Wrede år 1901 dog på sin gård Maglö blev det senare på våren 1902 auktion efter honom som varade i två dar. Det blev en auktion som länge lät tala om sig först för den väldiga tillslutningen och vidare för de oerhört höga priserna. Jag var i 14-årsåldern då och mins det mycket väl. Wrede dog ungarl och boet skulle skingras och släkt och antikvariesamlare "slog" om de förnäma sakerna.

Ortsbefolkningen stod som åskådare då de flesta inte hade råd att köpa något i den hårda konkurensen även om man gärna velat ha ett minne därifrån.

Skriv endast på denna sida.

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala.
Härad: Västra Göinge Berättare: Oscar Dahlén "
Socken: Norra Mellby Berättarens yrke: Snickare
Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Äsphult.

Förra sommaren var jag med om en auktion som på visst sätt är belysande för det ämne vi behandlar. Den hölls på Fredriksbergsgård, här i socknen. Gården har länge varit i de Lindgrenska och Kruseska släkterna och den siste av dessa John Lindgren, vars mor var född Kruse, dog den 29 januari 1959. John Lindgren dog som ungarman och hade testamenterat sin kvarlåtenskap till kusiner och kusiners barn som vistas i landet, de som fanns utomlands fick ingenting. Det blev auktion efter Lindgren, en gammal vän till mig, och hade jag nöjet att tjänstgöra som en av boutredarna och fick som ombud för en del av arvingarna vara medom auktionen vilken endast gällde för arvingarna. Inte offentlig auktion alltså. Möbler i en sådan familj har i flera fall sin historia och det kom fram mycket tydligt vid en sådan auktion. En pall hade använts när Matilda Malling, (född Kruse,) gifte sig, en stor mängd av tavlorna hade målats av John Lindgrens mor (de var verkligen fina) En säng hade en av familjerna i den Kruseska släkten låtit tillverka när de fick anmodan att i sitt hem ta emot en svensk General som skulle ligga över i Malmö på väg till Dansk-Tyska kriget.

6/ ACC. N:R M. 14891:6.

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala.
 Härad: Västra Göinge Berättare: Oscar Dahlén "
 Socken: Norra Mellby Berättarens yrke: Snickare
 Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Äsphult.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6

Det var en fin säng av ädelträ ,utskuren på bakstycket och på framstycke och gavlar . Det enda som kunde anmärkas på den var att den var litet väl kort för en fullvuxen människa.

Generalen för vars skull sängen blivit gjord kom Aldrig . Auktionen var givetvis ett sätt att dela arvet , det som man ropade in på auktionen drogs ifrån på de kontanter som eventuellt skulle ärvas. Och så är vi inne på frågan om arv ,.

Jag har varit boutredningsman i en del fall och vet av erfarenhet de s.k. bättre möblerna ärves direkt utan att förvandlas till kontanter. En skrivpulpet med nedfällbar klaff och en massa små och större lådor är en raritet som barnen drages om , likaså kan det vara en Chiffongé av björk också den med klaff och lådor och speglar den sälj inte gärna på öppen auktion , och blir det ändå auktion på sådana saker är det så gott som säkert att arvingarna köper den. Är det någon av barnen som övertagit gården eller annat hem att vissa saker i möbelväg stannar kvar , de ~~ska~~ liksom är ett med gården.

Så var också fallet på Fredriksberg , när en fin oljetavla av fru Lindgren född Kruse kom upp togs den ner igen och

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 14891:7

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala.
 Härad: Västra Göinge Berättare: Oscar Dahlén "
 Socken: Norra Mellby Berättarens yrke: Snickare
 Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Äsphult.

FOLKLIVS-
 ARKIVET
 LUND

överlämnades till den nye ägaren , som inte alls var i släkt,
 för att hänga kvar på gården helst alltid.

Beställning hos snickare.

Det spörjsmålet var jag inne på i början när jag angav namn
 på äldre snickare i bygden. Visst beställde man möbler åt sig
 när man skulle sätta bo , men nästan vanligare var att man
 köpte en a två möbler åt gången efter råd och lägenhet och efter
 som ens tidigare möbler förslitits . En förändring av bostaden
 som vi tidigare nämnt då den gamla storstugan förvandlades till
 finrum, då blev det till att skaffa nya möbler och maka ihop
 det så smakligt det nu gick . Det kunde förbilligas åtskilligt
 om snickaren fick ett par gamla ekkistor . ekplankor från en
 "bålevägg" eller man hade på gården egen skog och kunde i god
 tid fälla ner vacker knårtig björk, almar eller t.o.m. sälj
 såga upp detta trä i lagom tjocka plankor och förvara dem på
 ett tort ställe på loftet ovanför eldade rum. Där blev de
 riktigt torra på ett par år och kunde användas till vilka möb-
 ller som helst. Möblerna kunde då bli anpassade till de rum
 de skulle plaseras i .

Skriv endast på denna sida.

7

Landskap: Skåne
 Härad: Västra Göinge
 Socken: Norra Mellby
 Uppteckningsår: 1960

Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala.
 Berättare: Oscar Dahlén "
 Berättarens yrke: Snickare
 Född år 1882 i Äsphult.

8

Större gårdar med större rum fick ha grovare och större möbler än vad som passade i små rum. Den första möbelaffären här i Sösdala har, Dahle'n och jag räknat ut, ^{än från} 1912 eller 1913 och startades av församlingens klockare som hade tåd med lite extra arbete. Den affären gick trögt och fick aldrig någon fart.

Ideen med beställningsnickeri var inte så lätt att ta död på, och snickarna hade allt litet sötsurt att säga om möbelaffären. Kom det en som ville ha lagat en möbel och snickaren visste att han för övrigt hade köpt färdiga möbler, fick han det svaret "gå till möbelaffären och få lagat". Den nya tiden med möbelaffärer den har accepterats så småningom, det kan sägas ha börjat vid en förut angivna tidpunkten 1912-- 1913.

Nu har vi två stycken möbelaffärer i samhället och har haft det länge.

Så var det egen tillverkning. Ja den var då långt ifrån vanlig, men att den har förekommit vet jag från mitt eget hem, d.v.s det hem där jag är uppfödd. Min far som varit bonde i all sin tid hade därjämte lärt sig att snickra (måla och sy seldon också för den delen).

14891:9.

ACC. N:R M. ....

9
 Landskap: Skåne ..... Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala.
 Härad: Västra Göinge ..... Berättare: Oscar Dahln " "
 Socken: Norra Mellby ..... Berättarens yrke: Snickare
 Uppteckningsår: 1960 ..... Född år 1882 i Äspult.

 FOLKLIVS-
 ARKIVET
 LUND

9

Min far som var svåger med den kände bygdekonstnären Olof Brunstedt i Vebäck, Huaröds socken där min far var född. Denne Brunstedt övertog min fars föräldrahem i Vebäck med tilhörande jordbruk, Brunstedt var ju inte egentligen jordbrukare så för den skull stannade min far kvar på stället och skötte jordbruket i tio år. På mellanstunder, särskilt på vintrarna lärde far att snickra. När så min far och mor skulle gifta sig gjorde min far deras möblemang högst egenhändigt, och det var både snygga och starka möbler. Deras äkta säng mins jag så länge jag lever, det var mer än ett träslag till den, och en skrivpulpet av ädelträ polerad och fin, med klaff, små och stora lådor och tillhörande spegel (Ställbar) ovanpå, den finns ännu i behåll i min brors hem. Hemma köpte vi aldrig marknads- möbler eller andra möbler heller, därför att min far tillverkat dem alla. I sin sena ålderdom gjorde far ett bokskåp av ek, men då hade han legat av sig betydligt, så detta bokskåp blev åtskilligt sämre än det övriga han snickrat. Far hade en god vän som bodde ett par kilometer från vårt som också försökte sig på att göra möbler med sönerna till hjälp.

Skriv endast på denna sida.

10

ACC. N:R M. 14894:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala.
 Härad: Västra Göinge Berättare: Oscar Dahlén "
 Socken: Norra Mellby Snickare
 Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Äsphult.

16

Ingen av dem hade lärt på yrket , även om de fick lite undervisning av far , så deras snickeri blev inte så lyckat.

Om det var någon mer i bygden som gjorde möbler själv så var det då inte många.

Att köpa vita omålade möbler och måla dem själv förekom då inte det jag vet. Möjligen köpte man vita omålade möbler och lät en målare måla dem . Såsom möbler till ett flickrum eller till en sängkammare, men var långtifrån vanligt.

När man började intressera sig för antika möbler. Det är inte så lätt att besvara. Den förut omtalade auktionen på Maglö 1902 fick så stor tillslutning närmast därför att det ^{var} gamla antika möbler som såldes. Det var nog också vid sekelskiftet som en och annan började intressera sig för gamla möbler och skaffa sig sådana , men långtifrån alla. Intresset har i alla fall stigit och i förmögnare hem har man även här fina gamla saker i möbelväg, och den förutnämnde snickaren Ernst Bengtssoni Vätteryd gör inget annat än konserverar, putsar upp och reparerar gamla möbler och det säger ju en hel del om intresset för antika möbler.

Skriv endast på denna sida.

Landskap: Skåne. Upptecknare: Nils Månsson, Sösdala.
 Härad: Västra Göinge Berättare: Oscar Dahlén "
 Socken: Norra Mellby Berättarens yrke: Snickare
 Uppteckningsår: 1960 Född år 1882 i Äsphult.

11

För att nu till sist tala om nutiden , så kan det sägas att alla möbler numera köpes i möbelaffärerna , och sådana finns det gott om . Vi har som nämnts förut två sådana affärer i Sösdala, men möbelbussarna från Hedbergs i Vinslöv och andra från städerna vittnar om att det köpes åtskilligt också utifrån.

Vid bosättning köper man mera på en gång , men också köper man som förut ett par tre möbler åt gången när man i skyltfönstren eller i annonserna ser något som tycks passa där hemma. För att ta ett exempel får jag kanske ta mitt eget som nog är likt många andras. När jag 1914 övertog mitt föräldrahem, ett jordbruk, ändrade jag om bostaden , fick en fin storstuga och beställde ekmöbler till den ,Skrivbord(Det jag ännu har kvar och sitter vid när jag nu knackar ner dessa rader) ett stort matbord med klaffar att dra ut, det finns kvar på gården ännu där min son residerar, soffa,utdrags för att kunna bäddas i, braspall stolar och fönsterbord. När jag två år senare gifte mig fick jag köpa (beställda) två sängar för fru och mej att ligga i.

O.S.V. efter hand. Ble^v tidigt änkeman och gifte mig och delade på boet i samband med min flyttning hit till Sösdala.

Landskap Skåne
Härad Västra Göinge
Socken Norra Mellby

Uppteckningsår 1960

M. 14891:12.

Upptecknare Nils Månsson, Sösdala
Berättare Oscar Dahlén "
Berättarens yrke Snickare.

född 1882 i Äsphult

Då köpte vi (1933) ett helt matsalsmöblemang från Hyléns möbelhandel i Kristianstad, som de körde hit i bil. Ett hallmöblemang, en sittsoffa och en fåtölj. Anskaffade två järnsängar med tillhörande madrasser och så lite annat smått jämte det som togs med från förutvarande hemmen. En stor del av mitt förutvarande möblemang stannade kvar på gården. Järnsängarna har åkt ut för länge sen, de blev för omodärna efter hand. Vad som kommit i ropet numera är tydligen hörnsoffan, en vinkelsoffa som fyller ett hörn och är en bekväm samlingspunkt i ett hem, den är praktisk och trevlig på allt sätt.

Härmed tror jag mig ha besvarat det mesta av vad som frågades efter angående möbelanskaffning.

Sösdala den 23 februari 1960

Nils Månsson